

ҚИШЛОҚ ХАЖИКАТИ

1988 йил 10 февраль

ЧОРШАНБА

№ 34 (4.230).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ

Афғонистон юзасидан берган БАЁНОТИ

Афғонистондаги ҳарбий можаро узоқ вақтдан бери давом этмоқда. Бу — энг оғир ва қалтис маҳаллий можароларнинг биридир. Ҳозир можарони сиёсий восита учун муайян шарт-шароитлар вужудга келганлиги кўриниб турибди. Шу муносабат билан совет раҳбарияти ўз мулоҳазаларини айтишни, ўз позициясини тўла-тўқис ташқириб беришни зарур деб ҳисоблайди.

Яқин вақт ичда Женевада БМТ Бош секретариатининг шахсий вакили вазифасида Афғонистон билан Покистон ўртасидаги мунозараларнинг навбатдаги давраси ўтказилди. Бўлғуси давра якуновчи давра бўлиб қолиши учун катта имкониятларга эгадир.

Ҳозирги вақтга келиб Женевадаги мунозараларда можарони бартараф этишнинг ҳамма жиҳатларини ўз ичига оладиган ҳужжатларни ишлаб чиқариш деярли тугалланди. Бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик тўғрисидаги ва афғон қочқонларини Покистондан қайтариб келиши ҳақидаги Афғонистон—Покистон битимлари; Афғонистон республикасининг ички ишларига аралашмасликнинг ҳалқаро гарантсиялари; можарони сиёсий бартараф этишнинг барча элементлари ўзаро боғлиқлиги тўғрисидаги ҳужжат мазкур ҳужжатлар жумласига киради. Назорат қилиш механизмининг вужудга келиши тўғрисида ҳам бир битимга эришилди.

Ҳўш, энди нима иш қолди? Афғонистондан совет қўшинларини олиб чиқиш кетишини ҳамма учун мақбул муқддатларни белгилаш керак. Айни муқддатларни белгилаш лозим, чунки совет қўшинларини олиб чиқиш кетиши тўғрисидаги принципал сиёсий қарорни биз Афғонистон раҳбарияти билан келишиб, бир қанча вақт муқаддам қабул қилган эдик, бу қарор ўша вақтдаёқ эълон қилинган эди.

Муқддатлар тўғрисидаги масаланинг техникавий ва сиёсий жиҳатлари бор. Техникавий жиҳатда келганда, шунинг айтиш керакки, қўшинларни ҳақиқатда олиб чиқиш кетиши учун муайян вақт кераклиги равшан. Бу ишнинг тафсилотларига берилишининг ҳолати бўлмаса керак.

Ишнинг сиёсий жиҳати эса, шундан иборатки, совет қўшинларининг олиб чиқиш кетишини, табиийки, Афғонистоннинг ички ишларига аралашшига йўл қўймаслик билан боғланган. Энди шу масалани ҳал этиш учун шарт-шароит яратилди.

СССР ва Афғонистон республикасининг ҳукуматлари Женевадаги Афғонистон — Покистон мунозаралари тез ва муваффақиятли тугаллашшига қўмақлашшига интилиб, совет қўшинларини олиб чиқиш кета бошлаганини аниқ кўрини 1988 йилнинг 15 майи деб белгиланган ва

уларни олиб чиқиш кетишини 10 ой мобайнида тугаллаш ҳақида бир битимга эришилди. Бу кун можарони бартараф этиш тўғрисидаги битимлар 1988 йилнинг 15 мартдан кечикмай имзолашшига ва, бинобарин, уларнинг ҳаммаси икки ойдан кейин айти бир вақтда қўлга киришига асосланиб белгиланди. Агар битимлар 15 мартдан аввал имзолашгани бўлса, шунга мувофиқ равишда қўшинларни олиб чиқиш кетиш ҳам эртароқ бошланган.

Кейинги вақтларда совет қўшинларини олиб чиқиш кетишда босқичларга тақсимлаганда шу босқичлардан биринчисидаёқ совет қўшинларининг нисбатан катта қисmini олиб чиқиш кетишини назарда тутса бўлмайди, деган масала ҳам қўйилди. Ҳа, шундай қилса ҳам бўлур эди. Афғон раҳбарияти ва биз шундай қилишга розимиз.

Мана шуларнинг ҳаммаси можарони бартараф этиш тўғрисидаги битимлар жуда яқин вақт ичда имзолашнинг учун зарур шарт-шароитларни яратди.

Бу гапдан, энди ҳеч ким можаронинг бартараф этилишига тўқинилик қила олмайди, мунозараларни оқарга суриб юбора олмайди, деган маъно келиб чиқмайди, албатта. Бироқ Афғонистон ҳалқи олдига ва бошқа ҳалқлар олдига можаронинг бартараф этилишини барбод қилиш жавобгарлигини ўз зиммасига ола оладиган давлатлар ёки сиёсий аربоблар тоғлиб қолади, деб ўйлагимиз келмайди. Соғлом ақлдорак устун бўлиб қийинчишга ишонамиз.

Қўшинларимизни Афғонистондан олиб чиқиш кетиши тўғрисидаги масала КПССнинг XXVII съездидаёқ ўртага қўйилган эди.

Бунда бизнинг ҳозирги сиёсий тафаккуримиз, дунёга янгича, замонавий назар билан қарашимиз ўз ифодасини топти. Шу тариқа биз В. И. Ленин асос солган, 1921 йилги биринчи Совет Афғонистон шартномаси асос солган яхши қўшнчилик ва хайрихоҳлик, ўзаро ҳурмат, аёнчаларига содиқ қўшнчилик тасдиқламоқчи эдик.

Афғонистон жамиятининг илгор кучлари неча йиллар давомида тинч-тотув яшаш ва ўзаро манфаатли тенг ҳуқуқли ҳамкорлик қилиш намунасини кўрсатиб келган қўшни давлатларимиз ўртасида тинчлик ва оқсоқиллик астойдил интилайтганимизни ташқиқилди ва идрок этилди.

Ҳар қандай қуролли можаро, шу жумладан ички можаро ҳам бутун бир райондаги мухитни заҳарлаши, қўшинлар учун беэволатлик, таълим келтириш мумкин, мазкур мамлакат ўз халқининг азоб-учуқларига ва талафотларига ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Шу боисдан ҳам биз ҳар қандай қуролли можароларга қарши чиқамиз. Афғонистон раҳбарияти ҳам шундай позицияда турганини биланамиз.

Маълумки, мана шуларнинг ҳаммаси президент Нажибулло бошчилигидаги Афғонистон раҳбариятининг сиёсий йўлни чуқур қайта идрок этишга олиб келди, бу йўл миллий яраш деб аталган ватанпарварлик ва реалистик сиёсат тарзида расмийлашди. Бунда гап жуда даражада мардона иш тутилгани ҳақида бормоқда: қуролли тўқнашувлари тўхтатишга шунчаки даъват этиб қолинмай, коалицион ҳукумат тузиш, ҳокимиятни оппозиция билан, шу жумладан ҳукуматга қарши қуролли кураш олиб бораётганлар билан ва ҳатто чет элда туриб исёнчиларнинг ҳаракатларига раҳбарлик қилаётган, уларни ўзга давлатлардан олинган қўшинлар ва ҳарбий техника билан таъминлаб турган кишилар билан биргаликда бошқариш ҳам тақдир қилинмоқда.

Конституцион ваколатлар соҳиб ва мамлакатдаги реал ҳокимиятга эга бўлган ҳукумат шу тадбирни ўртага ташлади.

Миллий яраш сиёсати — Афғонистон томонининг янгича сиёсий тафаккури ифодасидир. Бу сиёсатда заифлик эмас, балки ўз мамлакатининг ҳозирги аҳоли ва келажакдаги таъминланган эркин, ҳалол ва масъулиятчи сиёсат аربобларининг кучли руҳи, донолиги, қадриқиммати намоён бўлмоқда.

Миллий яраш сиёсатининг муваффақиятлари ҳозирнинг ўзидаёқ Афғонистон терри-ториясининг бир қисминда совет қўшинларининг чиқиш кетишга имкон берди. Ҳозир Афғонистоннинг 13 та вилоятида совет қўшинлари йўқ, чунки уларда ҳарбий тўқнашувлар тўхтаган, Анжир-равшан қилиб айтиш мумкинки, Афғонистон дунёда тинчлик ўрнатиш суръатлари нақадар тезлашиб бора, совет қўшинларининг чиқиш кетиши шу қадар осонлашди.

Миллий яраш сиёсати Афғонистонда тинчлик бўлишини хоҳлайдиган барча кишилар учун сиёсий платформа берди. Бу қандай тинчлик бўлиши керак? Афғон халқи хоҳлайдиган тинчлик бўлади. Ўз озодлиги ва мустакли-лиги учун қўл асри кураш тарихини бошдан кечирган, марғур, эрксевар, доворан афғон халқи, президент Нажибулло айтганидек, сиёсий соҳадаги қўл партиялиликка ва иктисодий соҳадаги қўл укладликка асосланган ўз мамлакатининг ҳужайини бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва келажакда ҳам шундай бўлиб қолади.

Афғонлар ўз мамлакатининг бошқа давлатлар орасидаги ўзлик-кешил статусини ҳам ўзлари белги-лаб оладилар, қўшнчи бўла-жак тинч Афғонистон муста-қил, қўшилмаган, бетараф давлат бўлади, демокдалар. Биз жанубий чегараларимиз енида шундай қўшнимиз бор.

лигидан фақат қувонамиз. Совет қўшинларини олиб чиқиш кета бошлаш тўғриси-даги масала муносабати би-лан бизнинг яна бир соҳадаги позициямизни ташқириб бериш зарур: қўшинларни олиб чиқиш кетиш Афғонис-тонда янги, коалицион ҳуку-матни тузиш соҳасидаги қў-ғайратларнинг поёнига етиши билан, яъни миллий яраш сиёсатининг ниҳоясига етқи-зилиши билан боғлиқми. Бизнинг фикримизча, боғлиқ эмас.

Совет қўшинларини олиб чиқиш кетиш можарони бар-тараф этишнинг бошқа жи-ҳатлари билан, жумладан аралашмаслик гарантсиялари билан боғлиқлиги бошқа гап. Бу ишда турли давлат-лар қатнашадилар. Дарвоқе, бизнинг назаримизда, қўшни Эрон ҳам можарони сиёсий воситалар билан бартараф этишдан четда қолмаслиги лозим.

Миллий яраш ва коалицион ҳукуматининг тузилиши эса — бошқа иш. Бу — афғонлар-нинг соф ички масаласидир. Бу масалани, гарчи турли, ҳатто бир-бирига қарама-қарши лагерларга мансуб бўлса ҳам, аммо фақат аф-ғонларнинг ўзлари ҳал қи-лишлари мумкин. Бизга гўе Совет Иттифоқи тегишли мунозараларда, ҳатто учинчи давлатлар билан бўладиган мунозараларда қатнашши керак, деб шайма қилганла-рида, биз, кечирасизлар, бу — бизнинг ишимиз эмас, сиёсий ҳам ишимиз эмас, деб қатъий ва равшан жавоб қайтарамиз.

Совет қўшинлари кетгани-дан кейин ҳарбий тўқнашу-лар баттар авж олиб кетмай-дими? Наромат қилиш билан шуғулланмаган маъқул, би-роқ, башарти ҳозир ўз оғ-йиниларига қарши урушаётган кишилар масъулиятчи пози-цияда туриб, тинч қурилиш-га амалда қўшилиб қўрида-ган бўлсалар, ҳарбий тўқна-шув чиқишининг олдини олиш мумкин, деб ўйлайман. Агар улар ақл-идрок мулоҳазала-рига эмас, балки мутаассиб-ликка берилиб, ҳис-туйғулар-га амал қиладиган бўлсалар, афғон халқининг мамлакатини тинчлиги йўлида анча ўсган иродасига ва давлатларнинг бу мамлакат ички ишларига бошқа аралашмаслик тўғри-сидаги мажбуриятига дуч ке-ладилар. Бутун халққа ўз иродасини кулор кучи билан ўтқизишга умид қиладиган кимсаларга четдан ёрдам бе-риш йўллари Женева маж-буриятлари беркилиб қўйди.

Башарти зарурат туғилди-ган бўлса, бу босқичда Бир-лашган Миллатлар Ташкил-латининг Хавфсизлик Кенгаши-нинг имкониятларини ишга солиш тўғрисида ўйлаб қў-риш мумкин бўлади.

Энди Афғонистондаги йи-гитларнинг, жангчиларнинг ҳақиқатда таъмирланиши, Улар фидоқорлик ва қаҳрамонлик кўрсатиб, ўз бурчини ҳалол бажариб келдилар ва бажар-моқдалар.

Афғонистонда ҳарбий хиз-мат қилиб келган кишиларни халқимиз астойдил ҳурмат-лайди. Давлат уларга яхши билим олиш, қизқарли му-носоиб ишга жойлаштиш учун биринчи галда имконият яра-тиб беради.

Афғонистонда қаҳрамон-ларча ҳалок бўлган киши-ларнинг хотираси биз учун муқаддасдир. Пар-тия, совет органлари ҳалок бўлганларнинг оилаларига, уларнинг ота-оналари ва яқин кишиларига меҳрибон-лик, эътибор, хайрихоҳлик қилишни тўғрисида ғамхўр-лик кўрсатишлари керак.

Нихоят, сўнгги гап. Афғо-нистон муаммоси ҳал этил-гач, бу нарсга бошқа маҳал-лий можароларга ҳам жуда чуқур таъсир ўтказад.

Биз қуролланган пойғасини тўхтатишга зўр сабот билан интилиб келдик ва баъзи натижаларга эришдик. Агар қуролланган пойғаси инсо-нянинг жаҳаннам сари, тельбаларча югуриши бўлса, маҳаллий можаролар — инсо-ният танасини ирита олади-ган қонли жароҳатдир.

Эр юзида мана шундай хатарли касаллик манбалари жуда кўп. Бу манбаларнинг ҳар бири — унда бевосита қатнашаётган халқларгагина изтироб келтирмай, ҳоҳ Афғонистонда, йқин Шарқда бўлсин, ҳоҳ Ироқ билан Эрон ўртасидаги урушда, Жанубий Африкада, Камбу-чида, Марказий Америкада бўлсин, ҳаммани изтиробга солади.

Бу можаролардан ким ман-фаат қўлади? Қурол-яроғ савдогарларидан, халқлар-нинг бахтсизлиги ва кулфати эвазига наф қўриб, бойлик орттиришга одатланган қол-ган турли-туман реакциянд, экспансиячи доиралардан бошқа ҳеч ким манфаат қўймайди.

Афғонистондаги можарони сиёсий воситалар билан бар-тараф этиш ишнинг ниҳоясига етқиши маҳаллий можа-ролар жангирини парчалаш соҳасидаги муҳим иш бў-лади.

Ўртача ва камроқ оқил-лик ракетагарини тугатиш тўғрисидаги ахдинома кетидан қуролсизлаш соҳасида бурдон буён қўйилган катта қадамлар навбат кута бошлаганидек (бу ҳақида ҳозир мунозаралар олиб бо-рилмоқда ва мунозаралар бо-шланиб муқалламларда), Афғонистондаги можарони сиёсий воситалар билан бар-тараф этиш кетидан ҳам: ҳўш, энди қайси можаро бар-тараф этилади? — деган са-вол қўзғилиб ўзидек ўрта-га қўйилмоқда. Бошқа можа-ролар ҳам албатта бартараф этилади.

Маҳаллий можароларнинг ҳаммасини бир неча йил мо-байнида тугатиш учун дав-латлар ва халқларнинг масъ-улияти, сиёсий иродаси ва тантанли бемалол етарлидир. Шу йўлда ишласа эришдик. Совет Иттифоқи мана шу жуда муҳим ишда куч-ғай-ратларини аямайди.

ЎРНАК КЎРСАТИБ

Хатирчи райондаги «Партия XXII съезди» колхозининг механикаторлари эндиликда жуда мураккаб носозликлар рўй берган ҳоллардаги район агро-саноат бирлашмасига ёрдам сўраб мурожаат қилишди. Агрегаторларни қайта тиклаш бора-сидати асосий ишлар-ни улар ўз зиммала-рига олдидлар. Ҳисоб-китоблар бу нарсга ҳар йили 30 минг сўмдан кўпроқ маблағни те-жам илкомини бериш-ни кўрсатди.

Механизаторлар иш-ни ҳўжалик ҳисоби метоллари жорий этил-гандан кейин ремонтни ўз кучлари билан таъ-кил қилишга қарор бердилар. Машиналар профилактикасига кў-роқ эътибор бериб, улар техника яхши-саклашини кузатиб турадилар, эҳтиёт қис-лардан яна ҳам оқило-на фойдаланган бў-либ қолдилар. Коллек-тивдаги маънавий му-ҳит ҳам яхшиланди. Бу ерда бир-бирига мадд бериш умумий муваффақиятнинг гарои-ни бўлмоқда: экин а-грегаторларнинг ҳамма-си шай қилиб қўйилган.

Келгуси йил кол-хозимиз тўла ҳўжалик ҳисобига ўтади, — дейди колхоз раиси С. Носиров. — Меха-низаторларнинг таъ-рибаси янги шарафда қўлалди йўришнинг ҳўжалик қилиб яхшироқ ташкил этиш намуна-си бўлиб қолди. Механи-заторлар янгича ша-ронда ишлаб, ўз бў-лисининг ишларига намунали тартиб ў-натдилар, уларнинг иш ҳақи ҳам ошди.

Қ И Ш К И ҚЎЗИЛАТИШ

Қашқадарёдаги «Еу-зор» давлат наслчилик заводиди совхозлардан дастлабки қўзилар олинди. Бу қўзилар тетик, бақувват, икки-тадан қўн берган сов-хозликлар ҳам бор.

— Қўлай об-ҳаво шароитлари қўзиларни кампанисининг шу қа-дар барвақт бошлан-шига имконият яратди, — деди давлат наслчи-лик заводининг дирек-тори Я. Нуриллаев. — Бошқа сабаблар ҳам бор: ўтган йиллардаги таъриба кўрсатганидек, қўзилар баҳорда эмас, балки қишнинг сўнгги олдига олиш наф-лидир. Бундай қўзилар тезроқ ет қўлади, чорак килограмм кўпроқ ма-ий юн беради. Мута-хасссларнинг ҳисоб-китобига қараганда, шу қўзиларда туғилган ҳар бир қўзичоқ ҳў-ликка 10—12 сўмдан қўшмача фойда келти-ради.

Област агро-саноат комитетида маълум қи-лишларча, қўзиқ ў-ладати иктисослашти-рилган барча қоракў-чилик ҳўжаликлари «Еузор» давлат насл-чилик заводининг таъ-рибасидан ибрат олиш-ди. 312 минг бош со-лиқнинг 70 проценти қишда қўзилмоқда. Бу эса салкам икки миллион сўм фойда келтиради.

Област агро-саноат комитетида маълум қи-лишларча, қўзиқ ў-ладати иктисослашти-рилган барча қоракў-чилик ҳўжаликлари «Еузор» давлат насл-чилик заводининг таъ-рибасидан ибрат олиш-ди. 312 минг бош со-лиқнинг 70 проценти қишда қўзилмоқда. Бу эса салкам икки миллион сўм фойда келтиради.

Област агро-саноат комитетида маълум қи-лишларча, қўзиқ ў-ладати иктисослашти-рилган барча қоракў-чилик ҳўжаликлари «Еузор» давлат насл-чилик заводининг таъ-рибасидан ибрат олиш-ди. 312 минг бош со-лиқнинг 70 проценти қишда қўзилмоқда. Бу эса салкам икки миллион сўм фойда келтиради.

Энгелс номли колхоз механизаторлари Олтириқ рай-онда биринчи бўлиб ишларини тугалладилар. Мавжуд техника воситалари сифатли соғланиб, «старт чизингга» келтириб қўйилди. Айни кунларда қўламли экин ма-сумида ишлатилган машина ва механизмлар яна бир марта синчиқлаб қўздан кечирилмоқда.

СУРАТДА: илгор ремонтчи-механизаторлар А. Чўлиев (чапда) ва З. Қодиров иш устида.

М. САНГИНОВ фотоси.

МУСОБАҚА КУНДАЛИГИ

ЮКСАК МАЖБУРИЯТ ОЛИБ

Бўз район ремонт-ишлаб чиқариш корхонасининг иш-чи-хизматчилари юбилей йи-лида самарали меҳнат қилди-лар. Ўтган йили 1 миллион 127,7 минг ўсмак иш амал-га оширилди. Мўлжалдаги 37,8 минг ўсмак 41,1 минг сўм соф фойда олинди. Ре-монтчиларнинг тежамкорлик бора-сидати фаолияти ҳам яхши бўлди. Иш ҳақи фон-дан 14 минг сўм, 15 тонна ёнгил-мошай материаллари иқтисод қилинди.

Муваффақиятлар бонси ни-мада? Биз ана шу сабаб билан корхона бош иқтисодчи-си Муборак Холимовга мурожаат қилдик.

— Мусобақанинг тўғри ташкил этилганлиги ютуқла-риямиз омили бўлмоқда, — деди у. — Барча бўлим, цех, бригадалар ўртасидаги ўзаро меҳнат беллашувни корхона раҳбарлари, касба соза-фаоллари томонидан мунта-зам назорат қилиб борилади. 1987 йилда меҳнат сўма-лига жами 36,6 минг сўм му-кофот берилди. Механизация-лашган мелiorатори отряд автотранспорт бўлими ишчи-лари мусобақа пешкадамлари бўлишди. Ветеранлар ёш-ларга касб-хўнар сирларини қўн билан ўргатишди. Шокиржон Эгамбердиев, Қо-диржон Омонов, Мухаммад-жон Зокиров сингари миллион-ер ҳайдовчилар вақтдан ўзиб меҳнат қилишмоқда. Улар айни кунларда юн-ойи ҳисобига ишлашмоқда.

Заробдорлар Бутунитиқоф XIX партия конференцияси очилганда кунгача уч йил-лик плани бажариш ишти-ёқда тер тўқинмоқда. Ҳў-жаликлардаги трактор пар-ларига техника хизмати кў-рсатиш станцияси, автотран-спорт ишчилари ўзаро меҳ-нат беллашувининг олдинги сафида боришмоқда. Улар-нинг мақсади аниқ: йил да-вомида меҳнат умумдорлигини планда белгилангандан 2,4 процентга оширишдир.

Х. РУСТАМОВ.

ЗАРБОР ВАХТАДА

Тошкент райониди 7-ғишт завод коллективини ўтган йи-ли бироқларда 44 миллион 425 минг дона ғишт етказиб берган эди. Корхона ишчи-лари ўн иккинчи беш йиллик иш ичинчи йилда ҳам зарбор вахтан давом этти-рмоқдалар. Завода ҳозир қўнға 125—130 минг дона юқори сифатли зарур қўри-лиш материал ишлаб чиқ-риляпти. Бу кўрсаткич кун-лик планда қўрсатилгандан анча кўп.

Тўлаган Ҳикматуллоев бош-лиқ ғишт ишчири деҳи — корхонада илгор коллектив-лардан бири. Умуми ишлаш ва махсулотининг сифатли бўлишига эришиш ишчилар-нинг асосий шорига айлан-ган. Мария Нисебоева, Исма-ил Абдурахмонов, Нишон Эрга-шев, Маҳкам Ғуломов син-гари ишлаб чиқариш пешка-дамлари ҳаммасларига ўрнат-қилмоқдалар.

Т. ЖўРАЕВ.

БЕЛЛАШГАНДА
ҒАЙРАТ ҲУШАДИ

Чортоқ — Наманган обла-стидаги сув тақчил районлар-дан бири. Шунинг учун ҳам

А. ҲАҚБЕРДИЕВ.

ҚИШЛОҚДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ ИСТИҚБОЛИ

Қандай қилиб уй-жой про-граммасини ҳал этишни им-кон борица жадаллаштириб бўлади, қишлоқ меҳнатчи-ларини қўлай ва уларнинг кўрби етадиган уйлар билан тезроқ таъминлашнинг қан-дай йўллари бор? Тошкент олий партия мактабиди «Дав-ра суҳбати» мажлисида шу ҳусууда бафуржа гаплашиб олинди. Суҳбатда республи-кадаги қишлоқ район пар-тия комитетларининг бирин-чи секретарлари, колхоз ва совхозлар партия комитет-ларининг секретарлари иш-тирок етдилар. Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг сек-ретари В. Н. Лобко олиб борди.

Сўзга чиққан нотияқлар 2000 йилга қадар Ўзбеки-стонда миңбеси яхитдан ни-хонда қатла вазифан адо-этиб, 210 миңтон квадрат метрга яқин уй-жой қуриш

лозимлигини таъкидладилар. Бунинг тенг ярми қишлоқ-жойларда қурилади керак. Барча тармоқларнинг меҳ-наткашлари ҳўжалик юри-тишининг янги, илгор усулла-рига ўтаётган бир вақтда ана-шу энг муҳим социал вази-фини бажаришга ҳам сифат яхитдан янгица ёндашув талаб этилади.

Ҳўжалик ҳисоби, ўзини ўзи пул билан таъминлаш, бюрократик говларини бар-тараф этиш бу ишда яхши ис-тиқболлар очиб бермоқда. Партия ташкилотларига, ма-ҳаллий Советларга билим-дон, ташаббускор кишилар раҳбарлик қилаётган район-ларда уй-жой проблемаси муваффақиятли ҳал этилаёт-ганини таъриба кўрсатиб ту-рибди. Фаргона ва Хоразм областларининг ибрат қилиб кўрсатса бўлади. Ер ниҳоятда етишмай турган бўлса ҳам

бу областларда масалани оқилона ҳал этиш йўлини топадилар. Янқа тартибда уй-жой қурувчиларга ортиқча парҳашмаси умумдорлиги паст ерларда қўшилган аж-ратиб берилади, 20 минг сўм-лик банк кредити бундай ояналарга зарур материал-лар сотиб олишда, ниҳоятда мураккаб ишларни бажариш-дан ҳўжалик ҳисобиди бри-гадаларга ҳақ тўлашда ёр-дамлашади.

Афсуски, бу таъриба рес-публикада кенг ёйилмапти. Қўнчилик «Уй-жой комплекс программаси»ни давлат капи-тал маблағлари эвазига ҳал этилишига ҳали ҳам умидвор бўлиб турибди. Архитектор-лар ва лойиҳачилар ўғариш-ларини қўра-била турғиб ил-дамкор ҳаракат қилишга-ни йўқ. Улар қишлоқда қу-риладиган уйларнинг ориги-

нал лойиҳаларини тайёрлаш-ни қўзиб юбормоқдалар, но-муқамал ва эски лойиҳа-ларини тақдим этмоқдалар.

Нотияқлар колхоз ва сов-хозлар яхши фойда қўриб ишласа, жойларда ҳўжалик ҳисобиди бригададалар та-шкил этилса ва уй-жой коопе-ративлари ривожлантирилса-гина аҳолини тўқдан ўғари-тириш мумкин, деб таъкид-ладилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари К. Х. Маҳаммадиев, республика Госстрой, Агротранс дав-лат комитетининг, СССР «Агропробанги» Ўзбеки-стон бўлимининг масъул хо-димлари иштирок етдилар. Улар мажлис ахлининг қўп-гина саволларига жавоб қай-тардилар.

Энг муҳими — инсон омили

ФАҚАТ МЕХНАТ ЭМАС, РОҲАТ ҲАМ КЕРАК

Суҳбатимиз директорининг шинамига беватилан хонасидан бошланди.

— Ишларимиз кўнгилдагидек, — деди Эркин Ҳороқович мағрурона жилмайиб. — Планлар бажарилапти, кўрсаткичларимиз ҳам чакки эмас.

Директор стол устида тахланб қўйилган папкалар ичидан бир қозонни олиб ўқиб бошлади. Дарҳақиқат, рақамлар директор таъкидлаганидек тасалли берадиган, ҳаттоки қувонтирадиган эди. Ойма-ой ҳам, йил давомида ҳам барча кўрсаткичлар бўйича планлар анча ортиғи билан удалланган.

Рақамларни ўқир эканман, беҳтёр хабаримни мўжам бир савол қамраб олди. Тўғриси, бу савол бугун эмас, кўпдан бери қийнайдиган, сира тинчлик бермайдиган. Неге энди биз ҳамма нарсани, ҳаттоки инсон тақдирини ҳам рақамлар билан белгиланмиш керак? Ахир ўтмишда ота-боболаримиз бир-бирларини билан учрашиб қўлишганда, энг аввало хоҳадис сурашган, болалар нечтасини билан қизиқтирган, уй-рўғор, соғлиқ-саломатлигини суриштиришган, оилага тинч-товушлик тилашган. Ҳўш, энди-чи? Биринчи гапда плани сурашди, процент билан қизиқилди, рақамларни пеш қилишди. Неге шунаундай? Айтилди, узоқ йиллар давомида, турғулини дари шартинда инсон тақдирини билан ҳеч қандай қизиқмаган, бу муҳим масала панада қўлиб кетган дейдик. Энди-чи? Партия ва ҳукумат нисбатини инсон омилини биринчи пагонага қўтаришайми?

Мен директордан худди шу борада амалга ошириладиган тадбирлар тўғрисида сўйлаб беришни илтимос қилдим. Эркин Ҳороқович бундай қалтис саволни кутмаган эканми, аввалига, бироз додирлаб қолди, бош қилиди ва анча сукутдан сўнг:

— Одамлар ҳақида ҳаммуҳимлик қилишимиз, — деди синиқ овозда. — Газ олиб келганимиз, ичимлик суви билан таъминладик, водопровод ўтказилди, Нарпай каналдан ўтадиган кўприк қурилди... Маданий-маиший хизмат, одамларга шарт-шароит яратиб бериш ҳусусида нима қилинаёпти?

Директор яна сукут сақлади.

— Бу соҳада бироз оқсаями, — деди дудуғланиб. — Дарвоқе, 784 ўринли мактаб қуралими, — қўшиб қўйди у.

Ҳа, қорақўлчилар шаҳарчасида мактаб қурилади. Бунинг учун 1 миллион 184 минг сўм ажратилган. Шу маблагнинг 300 минги 1987 йилда ўзлаштирилган лозим эди. Афсуски, комплекс раҳбарлари бу ишнинг урдадан қийинчилигини — бинонинг фақат пойдевори қурилди. Қисқаси, ажратилган маблагнинг ярми ҳам ўзлаштирилмади.

Каттакўрғондаги қўйларни бўрдоқига боқиб ва қорақўлча ишлаб чиқариш махсус комплекс республикамизда мавжуд 6 қорхонанинг энг ийрини ҳисобланади. Қолаверса, бу хайрли иш мамлакатимизда биринчи бўлиб айни шу ерда қўйлар этилган. Бу ҳақда қорақўлча ишлаб чиқаришнинг таъкидотларидан бири, эндиликда қарилик гаштини сураётган тажрибали чорвадор Бадир ака Нажмиддинов шундай ҳикоя қилди:

— Бу борада 1963 йилда содир бўлган эди. Маълумки, ўша пайтларда қорақўлчилик совхозлари яроқсиз қўйларни бизнинг хўжалигимизга, яъни қорамол ва қўйларни боқиб совхозга топширишарди. Биз, бу қўйларни семиртириб гўшт қўйиб, марҳум Исмомил Негматуллин бизларни хўзугига қақирди: «Совхозларни қорасан-чи?» деб қолди. Биз аввалига хайрон қолдик. «Хўш, кейин нима бўлади?» дедик ниҳоят. «Нима бўлади, ҳам гўшт, тери, яъни қорақўлча. Тўғриси, бир ўқ билан икки қўйни олишди. Ҳам қозон жой бўлади, ҳам чўмчи» деди Исмомил оға.

Ўша йил 342 бош совхозлик сунъий йўл билан қоридик. Натияжа кутилганидан ҳам яхши бўлиб чиқди. Биринчи бор Бухоро қорақўлчи заводида 301 дона қорақўлча топширилди. Лекин бу янгилик осонликча амалга оширилмади. Қанчадан-қанча кечаларни бедор ўтказишга, қийинчиликларни енгишга, тўсиқларни бартараф қилишга тўғри келди.

— Амалда биз қўйларни 90 кун давомида боқиб гўштга топширидик, — ҳикоясини давом эттирди Бадир ака. — Бу мўддат эса қорақўлча ишлаб чиқариш учун етарли эмас эди. Узоқ изланишлардан, қўлпаз тажрибалардан кейин қорақўлча олишга 130 кун лозимлигини аниқладик. Қизғини шунданки, совхозлар бир кун аввал сўйилса ҳам қорақўлча сифати бўзиди, бир кун кечика қорақўлча эмас дургағи тери олинади.

Мана, чорак асри, Каттакўрғонда энг нафис, энг қимматбаҳо хом ашё — қорақўлча ишлаб чиқарилади.

Япти, эндиликда бу хўжаликнинг доғруғи мамлакатимиздагина эмас, чет элларга ҳам тарқалган. Лекин «сендан угина, мендан бутуна» деганларидек, меҳнатга яраша хўрмат ҳам бўлиши керак! Чорвадорларнинг заҳматли меҳнатларига комплекс маъмурияти нима билан ҳам берапти, деган савол туғилиши табиий. Аммо бу савол комплекс директори Эркин Ҳороқович билан бўлган мулоқотда муаллақ бўлиб қолди.

Хўжаликда 305 киши ишлайди. Агар оила аъзоларини, бола-чақаларни ҳисобга олсак, уларнинг сони икки-уч баровар кўпаяди. «Бир товуққа ҳам дона керак, ҳам сув» дейди халқимиз. Инчунин, бу чорвадорлар оиласининг ҳам ўзига яраша талаб-ҳақлари бор. Ҳўш, буларни ким бажо келтириши керак? Шубҳасиз, хўжалик раҳбарлари, биринчи гапда директор. Ахир у катта рўғор қорхона бошлиғининг эмас, қўйчиликнинг атаси. Шундай экан, одамларга ҳаммуҳим қилиш учун ҳам қара, ҳам фараз.

Ўтган йиллар ичиде чорвадорлар шаҳарчасида давлат йўли билан 20 та уй-жой қурилди. Бу рақам оилаларнинг атиги 5—6 процентини таъминлайди, холос. Директорнинг айтишича, яна 20 уйга (яъни 40 хўжалик учун) лойиҳа тузишга буюртма берилган, лекин қачон амалга ошиши ноаниқ. Бундан ташқари шахсий уй-жой қуриш учун ер ажратилиш сўраб 20 кишидан ариза тушган. Аммо бу аризалар ҳам Эркин Ҳороқович тоғлининг тортмасида ҳаракатсиз ётибди.

Чорвадорлар шаҳарчасида ҳозир 42 оила истиқомат қилади. Уларда юздан ортиқ еш бола бор. Қўйчилик оила бошлиқлари: эр ҳам, хотин ҳам ишлайди. Натияжада гўдаклар уйда ёлғиз, қаровсиз қолдиб кетишади. Чунки бошча-ясил йўқ. Бутуна эмас, на ҳаммом, на маиший хизмат кўрсатиш, на медицина тармоқлари. Одамлар кийим-кечак тикириш ёхуд пой-афзал ремонт қилдириш учун 4—5 километр йўл босиб Каттакўрғон шаҳрига қатнашлари зарур. Махсус автобуслар бўлмагани туфайли Каттакўрғон — Ингичка йўлигача пийда боришлари лозим. Бунинг учун эса вақт керак. Маълумки, чорвадорнинг йил бўйи бош қилишига қўли тегмайди.

Шу ўринда яна бир муаммо ҳақида гапирмасдан илҳомини йўқ. Хўжалик чорвадорларининг асосий қисми Қозоқовул қишлоғига яшади. У комплексида анча узоқда. Биринчи шаҳарнинг шарҳида бўлса, иккинчиси тарбиди жойлашган. Энг ачинарлиси, Қозоқовул қишлоғида энг оддий шарт-шароитлар ҳам йўқ. Чорвадорлар эски, пахса уйларда истиқомат қилишади. Қўчаларга асфальт ёқилмаган, қишда лой, ёзда чанг. Қишлоқ газлаштирилмаган, водопровод келтирилмаган.

Биз Қозоқовулга етиб келганимизда сым-сим ёғатган ёмғир қорға айлانган эди. Биринчи бўлиб эски танишимиз, машҳур чорвадор Бадир ака Нажмиддинов хонадонига ташириб буюрдик. Уй бекаси Танзила опа бизни хушнуд кутиб олarkan.

— Айбга бўймарсийлар, уйимиз бироз совуқроқ, — деди хикоятлаб. — Ахир тезак билан уй иситиш, айниқса қишнинг аёз кунларида жуда қийин.

— Нима, қишлоқларингга газ келмаганим?

— Газ осмонда, биз эса ердамыз, меҳмон, — деди Танзила опа қандайдир алам билан.

— Еки бу аёвдон комплекс раҳбарларининг хабарлари йўқми?

— Неге энди беҳабар бўлишимиз? Лекин қорни тўқини қорни очдан нима парвои бор?

Танзила опа ҳақ гапни айтиди. Бу ердаги аёвдон хўжалик раҳбарлари оғох, ҳамма гап шунданки, улар қишлоқдаги ночор аҳолини қўриб қўрмасликка олишди ўзларини. Аниқроғи, меҳнат-қил олдидеги маъсулиятни, бурчларини унутиб «қўйишган».

Бадир Нажмиддинов ҳақида алоҳида тўхталिश зарур. Чунки бу оила чин маънода чорвадор оиласи. Бадир аканинг катта ўғли Шоймардон узоқ йиллардан бери бир вақтлар отаси раҳбарлик қилган бригадга боқилиш қилапти. Унинг коллективни хўжалик пешқадамларидан бири. Боқиб, Соқиб, Сунаи-тилла ва Зибегул ҳам акалари Шоймардон сингари ота касбини ёъёзоламоқдалар.

Чорвадорлар шаҳарчасини ободонлаштириш, кўча ва йўлакларга асфальт ёқилиш, қораларга қорақўлчиларнинг ҳордиқ чиқаришлари учун дам олиш зонаси ташкил этиш, истироҳат боғи барпо қилиш, профилактикаторий қуриш борасида кўш қотириш вақти аллақачон келган. Дарвоқе, профилактикаторий масаласи: бунинг учун ҳозир ҳам шартин мавжуд. Бу ерда «азиз» меҳмонлар кутиб олинмаган меҳмонхона бор.

Унда мебель дейсизми, биллард дейсизми, алоҳида-алоҳида ётоқхоналар дейсизми, хуллас барча шарт-шароитлар, ҳаттоки ошпаз ҳам бор. Бутуна эмас, ёз фаслида «меҳмон»ларнинг роҳат-фароғат қилишлари учун сарҳовуа бўйида шохона шийпон ҳам қурилган. Мабодо шу меҳмонхона чорвадорлар иш-тиёрига берилса, бу ерда уларнинг ҳордиқ чиқаришлари, даволашилари учун имониятлар яратилса, нур устига аъло нур бўлмасми-ди? Ҳар ҳолда йўқдан кўра, бундайроқ бўлса ҳам бори яхши-ку!

Шу ўринда чорвадорларнинг дам олиш хоналари тўғрисида гапириб жоиз, боиси, бунга хоналарнинг қадри ва ўрни айнасиш шу кунларда, қиш фаслида алоҳида аҳамиятга эга. Маълумки, қиш фасли чорвадорлар, айниқса қорақўлчилар учун маъсулиятли снов даври. Улар узоқ мўддат давомида ҳатто уйлари ҳам унутиб қўйишади. Шундай кунлар бўладик, иш жойидан бир қадам жилишга имкон топиладими. Шундай шартинда дам олиш хоналари асқотари.

Биз директор билан биригилди шундай хоналарни кўздан кечирдик. Тўғри, қарийб ҳамма бригадалар қўйиш бор бўнақаси. Лекин улар бугунги талабларга сира жавоб бермайдилар. Бу хоналар бундан анча йиллар олдин қурилган, тор, дам олиш учун қўлайликлар йўқ. Айниқса Аҳмад Тоиров боқилиш бригаддаги хона ночор аълода. Бино расмаки қурилган, унда на қўйишни, на зарур шартин, бунинг устига лавқал жиҳозланмаган. Ростини айтганда, бу хўжрани дам олиш хонаси дейишга тил бормаиди.

Аҳмад Тоиров ишлаб чиқариш ветерани. У 35 йилдан бери шу хўжаликда узлуксиз меҳнат қилади. Мана уч йилдирки, қорақўлчилар бригадасини бошқарапти. Унинг коллективни социалистик мусобақа қилиб, барча кўрсаткичлар бўйича энг юқори натижаларга эришди. Боқимидеги 6.703 бош қўйнинг ҳар бири ўртача вази 42 килограммин ташкил этди. Давлатга 2.502 дона, пландагидан анча кўп аъло нав қорақўлча топширилди. Жўш сотиш топириғи ҳам ошириб адо этилди.

Социал тадбирларни амалга ошириш учун хўжаликда имоният ёхуд маблаг йўқ-дир деб ўйларсиз? Аксинча, имоният ҳам, маблаг ҳам етарли, фақат хоҳиш ва ҳаммуҳим етишмайдилар. Ахир ҳар йили келадиган даромаднинг 48 фоизини комплексининг ўзида қолди. Бу рақам йилга қарийб ярим миллион сўмин ташкил этади. Ҳисоблаб кўриниб, бунинг бешга ёхуд ўнга қўйишга қанча бўлади. Агар жамланган шу пул тадбиркорлик билан, оқилона сарф қилинса, эҳ-ҳе қанчадан-қанча ишларни амалга ошириш мумкин.

«Яхши дам — меҳнатга ҳамдам» дейди халқимиз. Ҳақ гап. Аммо хўжалик раҳбарлари, қолaversа касабаси оиди тоғли бу муҳим масалага эътиборсизлик қилаптилар. Масалан, 1987 йилда атиги икки киши — қўй боқар Есентугул Дариев «Чинобод»да, механизатор Хайит Қўчқоров «Ботаника»да дам олиб қайтишди. Бу, шубҳасиз, жуда оғ. Йилда бир, ёхуд икки йилда бир бор ҳордиқ чиқариб келинса, унинг савобига ким етсин!

Айтилди, илгорт бригадда боқилиш Шоймардон Бадир беш йилдан бери шу лавозимда ишлайди. Топими ҳам чакана эмас — ойда 300 сўмдан кўпроқ маош олади. Лекин, шу давр ичида бирор марта ҳам марказий курортларга ўқда туриш, ҳатто республикамиз миёнасида дам олиш уйларида ҳам бўлгани йўқ. Курорт ёки дам олиш уйлариинг нимагини бригада боқилиш Холмиев Тиржомов, Бозорбой Дариев ва бошқалар ҳам билишмайдилар.

Чорвадорлар билан мулоқотда улар яқин орада концерт ёхуд спектакль кўрганларини, кинофильмлар қачон намойиш этилганини эс-лай олаётдилар. Чунки бу ерда на ёғи, на қишки клуб бор.

Хулоса қилиб, айтганда, Каттакўрғон қўйларни бўрдоқига боқиб ва қорақўлча ишлаб чиқариш махсус комплекс раҳбарлари, айниқса директор Э. У. Турдиевнинг пландан булақ танишини йўққа ўхшайди. Лекин шунини унутмаслик керакки, план ўртққ Турдиевга ҳам бажарилиб келинган, ундан кейин ҳам бажарилади. Чунки, план — қонун. Қолaversа, плани ёлғиз директор эмас, одамлар қилишади. Ахир раҳбарнинг бундан ташқари қилдиган юмушлари ҳам ошиб-тошиб ётибди. Улардан энг муҳими меҳнатташлар ва ҳаммуҳим. Ахир «Яхшидан боғ, ёмондан доғ қоланди» деб бежиз айтишмаган ота-боболаримиз. Раҳбар эса бу ҳикмати ҳеч қачон унутмаслиги керак.

Хулоса қилиб, айтганда, Каттакўрғон қўйларни бўрдоқига боқиб ва қорақўлча ишлаб чиқариш махсус комплекс раҳбарлари, айниқса директор Э. У. Турдиевнинг пландан булақ танишини йўққа ўхшайди. Лекин шунини унутмаслик керакки, план ўртққ Турдиевга ҳам бажарилиб келинган, ундан кейин ҳам бажарилади. Чунки, план — қонун. Қолaversа, плани ёлғиз директор эмас, одамлар қилишади. Ахир раҳбарнинг бундан ташқари қилдиган юмушлари ҳам ошиб-тошиб ётибди. Улардан энг муҳими меҳнатташлар ва ҳаммуҳим. Ахир «Яхшидан боғ, ёмондан доғ қоланди» деб бежиз айтишмаган ота-боболаримиз. Раҳбар эса бу ҳикмати ҳеч қачон унутмаслиги керак.

Яздон ХУДОЙҚУЛОВ.

Қирил Байроқли Туркистон ҳарбий округи музейи экспонатлари ва ҳужжатлари орасида вақт ўттиши билан сарғайиб кетган қороз вақарларига қўзғиниш тушиди. Улар партия ташкилотлари юммига ёзилган аризалар бўлиб, «Жангта коммунист бўлиб киришни хоҳлайман» деган сўзлар билан бошланади. Бу қисқа сатрларда бир неча совет, ҳатто бир неча минутлардан сўнг Батан хомиясига отланган жангининг қайноқ ҳаяжони, садоқати, инсоний бурчи ўз аксини тоғган.

Жанговар руҳини сақлаш учун ниҳоятда кучли го-вийлик, ҳақиқий партиявийлик фазилатлари зарур эди. Қажрамонлиқнинг олий нунаси — совет халқининг ватанпарварлиги. Ўлимга тик бориб, ҳар қандай тўсиқларни жасорат билан енги олиши оловли уруш йилларида яққол намойиш бўлди.

Аскарлар топириғини бажаришга отланар эканлар, аввало партия ташкилотига ариза ёзиб, ўз сафларига қабул қилишларини сўрашарди. Жанг майдонидан ҳамма ҳам қайтмасди. Бирок шунга қарамай аризаларнинг ҳар бири сатрида йиллаб кутилган ғалабага ишонч мўжасамланганди.

Улар 1418 кунинг ҳар бирида «Ватан учун олга!» садолати остида ҳаёт ва мамот жангига кирдилар. 1943 йил апрель, Керчь остоналарида «Оловли ер» деб ном олган, душман томонидан кунига бир неча мартабаб турли йил қуруллардан ўзига тўтиладиган жойга таъинлаш туширилган бўлиб, Улар орасида мен ҳам бор эдим. Мана киши қуришди, 122.1-баландликни штурм қилаётимиз (ҳозир у жасур командир ва солдатлар хотирасига Қажрамонлик тегалиги деб аталади). Баландлик олдида

ман хандақларига яқинлашиб қолганимизда ўнг томонда жойлашган йирик қалибрий пулемёт бизни ерга қанширтириб қўйди. Пулемётлар тариллар, бомбалар гўмбурри, ярадорлар ингроғи — ҳаммаси аралаш-қуралаш бўлиб кетганди. Бош кўтаришнинг сира имкони йўқ. Шу пайт сержант Лаар деб ўрнидан турди-да, «Ватан учун олга!» деб олдинга интилди. Вақт тўхтаб қолгандай эди. 3ум ўтмай яна пулемёт тариллаб бошлади. Сержант тўрт-беш қадам олдинга ташланди-да, душманиннг туғитини гавдаси билан тўсди.

Етиб қолган вазод «Ура-а!» ҳайқирилари остида душманга ёпирилди. Ярим соатлик олишувдан сўнг 122.1-баландликни штурм қилинди. Сержант Лаар Александр Матросов жасоратини тақорлаб, Ватанимиз қаҳармонлик соломасидан муносиб ўрин олди.

Ўзгаришдан қонга бўйланган, Ленин васиятига содиқ қор

Булунғур районидаги Красногвардейск вино комбинатида кўпгина цехлар қайта ускуналанадиган, йилга 7 миллион шартли канка турли хил шартин ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Махсус-лотларнинг сифатли тайёрланишида марказий лаборатория ходимлари-нинг ҳиссаси катта бўлапти.

СУРАТДА: лаборатория ходимларидан Айше Аджиева ва Мерям Умерова иш устида.

Г. АЛИЕВ фотоси.

МИРЗАЧУЛ БОҒЛАРИ

УЧУН

Гулистон районидаги «Октябрь» колхозин ерларида ташкил қилинган кўчат етиштирувчи янги хўжалик ходимлари Мирзачўлда мевозорларни кўпайтиришни ўз олди-ларига жансда қилиб қўйдилар. Бу ердан хўжаликларга олма, шафтоли, ўрик, қўчатларни ҳамда Мирзачўл ерларида камдан-кам бўладиган қорасморидона қўчатларини дастлабик туркумларни қўйиладилар.

Йилга чорак миллион туп кўчат етиштиришга мўжаланган қўчатхонани Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва уюмчилик илмий ишлаб чиқариш билимлашмас олимлари ташкил этган бўлиб, улар назорат остига олдинган. Ўтган кунда ўтказилган мевадан кўчат дархатлари 120 гектар ернинг ҳаммасида яхши тутиб кетди. Авваллари мирзачўлда боғдорчиликни ривожлантириш учун кўчатлар фақат четдан олиб келинар ва қимматга тушарди. Маҳаллий шартинларда етиштирилган кўчатлар шўрхон ерларда анча кўпроқ тутиб қолмоқда.

Бу йилги илқ киши Ўзбекистонда кўчат ўқизиш ишларини бошлаб боришларини тезлаштирди. Ўн йиллар мобайнида бу муҳим тармоқ «Янги» пахтачилик сабабли эътиборсиз қолган эди. Республика Агроосаноат давлат комитети шу мавсумдан бошлаб боғдорчиликдаги ишларни тубдан яхшилаш, тоғ олди зоналари ва текислаштирилган хўжаликларда кўчатхоналар ташкил этиш тадбирларини бошлаб юборди.

(ЎЗАТА).

навбатдаги ҳужумга тайёрланиб ётибми. Шу пайт «Хўжумга ҳозирланган» деган бўйруқ берилди. Бараварга турли қуруллардан урилган ўқ ёмғири ва реактив қурилмаларнинг «ўғил» снарядлари тоғушдан қулоқ қоматта келди. Душман қўлидаги тепалик аламанг ичиде қолди. «Ватан учун олга!» дея оқоплардан отилиб чиқиб, тепалик томонга югурдик. Душ

партия ташкилотига номига ёзилган ариза чиқди. Унда «Жангта коммунистлар сафига боришни хоҳлайман. Партия ишончини оқлайман...» деган сўзлар битилганди.

Ватан озодлиги учун олиб боришган шонли жангларда коммунистлар мардлик, қаҳармонлик ва фидойилик рамзи бўлдилар.

«Ленин партияси!» Шу оғир кўнларда сента мурожаат

қиламан, Мени ўз сафинга қабул эт. Оқирғи тоғи қоним қолгунча сени қўриқ-лайман». Бу сўзларни полк-доғ дўстим Қарим Қурмонов Новороссийск остонасида ўлимдан бир кун олдин ёзиб қолдирганди.

Коммунистлар сафинга қабул қилишларини сўраб ёзган аризмани кўриб чиқиш учун ўтказилган йилги ҳеч эсимдан чиқмайди. 1943 йил октябр. Десантиниз Керчь ёнидаги «Оловли ерга» ташланиши керак. Ёшим 20 да, батарея-га командирлиқини энгидинга қабул қилган кезларим. Бизнинг 1-гвардиячи-мимонетчилар бригадаси биринчи эшелонга тушиши лозим эди. Кеңқурун десантиниз кемага чиққан олдин партия йилгилини қилириди. Дивизион парторги Капитан Колокольников йилгилашларга аризмани ўқиб берди.

«Ўртоқ катта лейтенант, Ленин васиятига содиқ қор

ман хандақларига яқинлашиб қолганимизда ўнг томонда жойлашган йирик қалибрий пулемёт бизни ерга қанширтириб қўйди. Пулемётлар тариллар, бомбалар гўмбурри, ярадорлар ингроғи — ҳаммаси аралаш-қуралаш бўлиб кетганди. Бош кўтаришнинг сира имкони йўқ. Шу пайт сержант Лаар деб ўрнидан турди-да, «Ватан учун олга!» деб олдинга интилди. Вақт тўхтаб қолгандай эди. 3ум ўтмай яна пулемёт тариллаб бошлади. Сержант тўрт-беш қадам олдинга ташланди-да, душманиннг туғитини гавдаси билан тўсди.

Етиб қолган вазод «Ура-а!» ҳайқирилари остида душманга ёпирилди. Ярим соатлик олишувдан сўнг 122.1-баландликни штурм қилинди. Сержант Лаар Александр Матросов жасоратини тақорлаб, Ватанимиз қаҳармонлик соломасидан муносиб ўрин олди.

Ўзгаришдан қонга бўйланган, Ленин васиятига содиқ қор

Булунғур районидаги Красногвардейск вино комбинатида кўпгина цехлар қайта ускуналанадиган, йилга 7 миллион шартли канка турли хил шартин ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Махсус-лотларнинг сифатли тайёрланишида марказий лаборатория ходимлари-нинг ҳиссаси катта бўлапти.

СУРАТДА: лаборатория ходимларидан Айше Аджиева ва Мерям Умерова иш устида.

Г. АЛИЕВ фотоси.

МИРЗАЧУЛ БОҒЛАРИ

УЧУН

Гулистон районидаги «Октябрь» колхозин ерларида ташкил қилинган кўчат етиштирувчи янги хўжалик ходимлари Мирзачўлда мевозорларни кўпайтиришни ўз олди-ларига жансда қилиб қўйдилар. Бу ердан хўжаликларга олма, шафтоли, ўрик, қўчатларни ҳамда Мирзачўл ерларида камдан-кам бўладиган қорасморидона қўчатларини дастлабик туркумларни қўйиладилар.

Йилга чорак миллион туп кўчат етиштиришга мўжаланган қўчатхонани Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва уюмчилик илмий ишлаб чиқариш билимлашмас олимлари ташкил этган бўлиб, улар назорат остига олдинган. Ўтган кунда ўтказилган мевадан кўчат дархатлари 120 гектар ернинг ҳаммасида яхши тутиб кетди. Авваллари мирзачўлда боғдорчиликни ривожлантириш учун кўчатлар фақат четдан олиб келинар ва қимматга тушарди. Маҳаллий шартинларда етиштирилган кўчатлар шўрхон ерларда анча кўпроқ тутиб қолмоқда.

Бу йилги илқ киши Ўзбекистонда кўчат ўқизиш ишларини бошлаб боришларини тезлаштирди. Ўн йиллар мобайнида бу муҳим тармоқ «Янги» пахтачилик сабабли эътиборсиз қолган эди. Республика Агроосаноат давлат комитети шу мавсумдан бошлаб боғдорчиликдаги ишларни тубдан яхшилаш, тоғ олди зоналари ва текислаштирилган хўжаликларда кўчатхоналар ташкил этиш тадбирларини бошлаб юборди.

(ЎЗАТА).

навбатдаги ҳужумга тайёрланиб ётибми. Шу пайт «Хўжумга ҳозирланган» деган бўйруқ берилди. Бараварга турли қуруллардан урилган ўқ ёмғири ва реактив қурилмаларнинг «ўғил» снарядлари тоғушдан қулоқ қоматта келди. Душман қўлидаги тепалик аламанг ичиде қолди. «Ватан учун олга!» дея оқоплардан отилиб чиқиб, тепалик томонга югурдик. Душ

партия ташкилотига номига ёзилган ариза чиқди. Унда «Жангта коммунистлар сафига боришни хоҳлайман. Партия ишончини оқлайман...» деган сўзлар битилганди.

Ватан озодлиги учун олиб боришган шонли жангларда коммунистлар мардлик, қаҳармонлик ва фидойилик рамзи бўлдилар.

«Ленин партияси!» Шу оғир кўнларда сента мурожаат

қиламан, Мени ўз са

АНДИЖОННИНГ БИР КУНИ

ҲАШАР ЙЎЛИ БИЛАН

Ҳужабод районидagi Мажарик қишлоқ Советига қарашли Осува ва Гагарин маҳалларида ҳашар йўли билан қурилган замонавий қойхона фойдаланишга топширилди. Уни безаш ишларини нақош Паттоҳон ака Мўйдинов ўз ўғил-қизлари билан биргаликда бажарди.

Шунингдек Найман қишлоғида меҳнат ветеранлари ташаббуси билан оталар қойхонаси ва маҳалла комитети биноси ҳашар усулида барпо қилинди.

Р. ЖУМАНИЕЗОВА, А. АБДУҚОДИРОВ.

ЯНГИ САВДО МАРКАЗИ

Сиз қишлоқнинг (Балиқчи райони) кўчалари бўйларини ва озиқ-овқат маҳсулотлари, магазинлари орасида янги буюмлар кўтарди. Унга «Сиз савдо маркази» номи берилди. Замонавий меҳнат ва аниқлик билан жиҳозланган комплексни Чинобод матбуот жамияти қўшмадаги Ҳ. Раҳмонов бошлиқ курувчилар бригадаси бунёд этди.

Яқинда бу ерда ўқу курслари дўкон фойдаланишга туширилди.

А. АСҚАРОВ.

ҚЎРҒОНТЕПА ЮБИЛЕИ

Қўрғонтепа райони ташки этилганга 60 йил бўлди. Шу муносабат билан Ленин номи қўшмада бўлиб ўтган Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, партия ва меҳнат ветеранларининг учрашувида Р. Эминов, А. Тўлаганова, Ҳ. Исмомов, А. Аҳмаджонов, С. Мадрасимов, С. Ҳамроқулов ва бошқалар сўзга чиқиб, ўз хотираларини гапириб бердилар.

«Қўрғонтепа 60 ёшда» мавзусида китоб кўргазмаси очилди. Район маданият уйи қўшмадаги «Наврўз» ашула ва рақс халқ ансамбли аъзолари катта программалада концерт намоиши этдилар. Учрашу сўнггида ветеранларга сазалик совғалари топширилди.

Ҳ. ТОЖИМАТОВ.

35 ЙИЛ БИР КАСБДА

Коммунист Бозорали Маҳмудов «Коммунист» меҳнат шарафли ордени билан таърифланди. 35 йилдан буён шофёрлик касбини эълолаб келадиган Б. Маҳмудов Валиқич райони ремонт-техника ишлаб чиқариш корхонасидаги социалистик мусобақада пешқадамлик қилган. У юк ташуш йиллик планини 140-160 процент адо этган. Шофёр ўтган йили 250 литр ёлғилик тежаб қолди, рулга ўтирилган бўли 1,5 миллион километрдан ортиқ масофани аваришсиз босиб ўтди. Илгор ҳайдовчи ҳозир 1989 йилнинг май ойи ҳисобига меҳнат қилмоқда.

С. ИГИТАЛИЕВ.

ЭЛ ХИЗМАТИДА

Ҳабибулло Мўминов ота касби — сарторошчиликни эълолаб келмоқда. У Марҳамат район аҳолига янги хизмат кўрсатиш бошқармасига қарашли 2-сарторошхонада ишлайди. Хона кенг ва ёруғ, миксозлар учун қўлай шартон яратилган, телевизор бор, кундалик газета ва журналлар муҳай.

Мохир сарторош Ҳ. Мўминов намунали меҳнат туйғили социалистик мусобақа галиби бўлиб, қатор фахрий ар-ликлар билан тақдирланган.

Ҳ. УТАПОВ.

ИЛГОР МЕХАНИК

Мухаммадйон Исоков — Марҳамат район кишлоқшарош дирекциясининг илгор киномеханикларидан бири. У ойини планини муттасил ортиги билан бажариб, 260 сўм ўрнига 300 сўмлик хизмат кўрсатапти. Мухаммадйоннинг хизматидан Илғич номи колхоз ва «Ленин комсомолни» совхоз меҳнаткашлари бе-ниҳоз хурсандирлар.

Ш. КЕЛДИЕВ.

НАВОИЙ ОБЛАСТИ. Хатирчи райони марказидаги «Алғис» болалар богчаси тарбияланувчилари Зулфия Сайфуддинова нини жуда яхши қўришади. Бу бежиз эмас: тажрибали педагог ўз касбини севади, ҳа-

миша болалар қалбига йўл топишга ҳаракат қилади. СУРАТДА: З. Сайфуддинова тайёрлов гуруҳи билан машғул ўтказмоқда. А. ЭЛМУРДОВ ФОТОСИ.

Пири бадавлатлар

НОРХОЛ МОМО

Республикамиз қишлоқларида коллективлаш ва Улуғ Ватан уруши йилларида фидокорона меҳнат қилган, айниқса ёшлар билан бирга социалистик Ватанимиз равнақи учун фаол курашган нурувий отахон-у меҳри даре онахонлар кўп. Зеро, уларнинг босиб ўтган машаққатли ҳаёти йўллари келгуси авлод учун йўлчи юлдуздек парлаб туриши, янги-янги меҳнат зафарларига чорлаши табиийдир.

Норхол момо ана шундай фидойи онахонлардан. Шу-

нинг учун ҳам уни, оиласи аъзоларини Термиз районидаги Идано номи колхозда каттаю кичик ҳўрмат қилади. — Ваъзан ким эдинг-у ким бўлдинг? — деган савол ҳаёлимга келди, — ҳўқоя қилади Норхол момо. — Юртимизда башарти қўшиш порлагандан сўнг эзилган халқ рўшонилик кўрди. Мен ҳам эри оғиробдан баҳра олдим. Турмуш ўртоғим Ҳамро ака билан 1930 йили колхозга аъзо бўлдик. Ҳўқалигимиз асосан ниғична толали пахта етиштирар, биз

ҳам бор кўчимизни унумдорлини оширишга сарфлар эдик.

Момо бир зум сукут сақлаб, сўзида давом этди. — Номинг ўчур уруш бошланди. Дахшати жангларга отланган уч лочинининг бири — Мустаф қайтиб келди, холос...

Ҳозирги кунда партия ва ҳўкуматимизга шўқроналар айтиб, пенсия гаштини сураётган момо 109 ёшга кирган бўлишига қарамай ҳамон тетик. Қишлоқ аҳли, айниқса ёшлар ҳар байрамда уни муборакбод этиб турадилар. Бирон-бир йили, тўй, тантана момо иштирокисиз ўтмайди. Унинг 150 дан ошқ невараси, 200 га яқин чевараси бор.

А. УСМОНОВ.

РАЙОН ГАЗЕТАСИНИНГ ШАНБА СОНИ

Ўзбекистон Коммунист партияси Орхонкиёвда район комитети ва халқ депутатлари район Советининг органи — «Коммунизм тоғи» газетасининг шу йил 6 февраль, шанба сони одатдагидан бошқача шаклда, яъни «Правданинг чорак форматда» саккиз саҳифали қилиб чиқарилди. Бундан мақсад дам олиш кунлари ўқувчиларга ҳам мазмунан, ҳам шаклан қизиқарли, ранг-баранг материаллар тақдим этиш, уларнинг ўсиб бораётган эстетик дид, маънавий табиат-эҳтиёжларини қондиришдан иборат.

Дастлабки тажриба муваффақиятли бўлди, тасдиқлардан қонқиш учун халма асослар бор. Материалларнинг мазмуни доираси кенг, шакли ва жири турлича. Бу сои район каттаин акс эттирувчи фото-суратлар, қариқатурлар билан безатилган.

«Бўтунитиқор XIX партия конференцияси шарафига» рубрикаси остида меҳнат коллективларидан берилган хушхабарлар қишда қизиктириш уюғотилади. «Коммунист масъулияти» мақоласида эса КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сарфларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент обласи партия ташкилотининг ишдаги жиддий камчиликлар тўғриси-

даги қарори асосида район ремонт-ишлаб чиқариш корхонасида амалга оширилётган ишлар ҳақида батафсил гап боради. «Санамай саккиз де-манг» мақоласида эса Қиёрай посёлкасида меҳнатий хизматини йўлга қўйишдаги камчиликлар очиб ташланган. Газетчон «Инсон. Жамият. Қонуни» рубрикаси остидаги махсус саҳифада меҳнатий муҳофазаси қилиш органларининг шу кеча-кундузда жамоат тартибини сақлаш, ўғирлик, ичкиликбозлик, текки даромад ичкибозларига қарши олиб бораётган ишлари билан танишад. Шунингдек, колхоз Намунавий устави лойиҳаси муҳофазаси бўйича бир қанча диққатга сазовор материаллар, қизиқарли тақлифлар билан ҳам танишиш мумкин. «Сатир ва юмор» бўлимида масаллар, латифалар, кичик ҳақиқатлар ўрин олган. Шерият мухлислари райолада шеър қалам тебратётган ҳаваскорлар иккидан намуналари билан танишадилар.

Район журналистларининг бундай янгиликка дадил қўл урушинини табриқлаш керак. Улар «Коммунизм тоғининг» ҳар бир соини мазмуни ва раи-баранг, қизиқарли ва мазмуни, беэкилик қилиб чиқариш учун тинмай ижодий изланидилар, деган умиддамиз.

НАСРИЙ МАСАЛЛАР

КИМ ҲАҚ

— Халоллигинг ўзингга, йўлимга гош бўлиб Сенига қарасам, бу дунёдан оч-наҳор ўтиб кетадиганга ўхшайман, — но-розилик билдирди Жигитдон. — Раҳмат дегим, мен туйғайли халлим тирисмен. Тегба турмаганинда нафс тузоғига илиниб, асфаласонинга жунаган бўлдинг, — деди Виждон.

ГУМРОҲ

— Ҳазинг ҳам, обрўйинг ҳам мен кўтариб юрибман, — деб қолди бир кун Кўз Қошга. — Аслида ярим қайрилган хивчадан фарқинг бўлмас-де, ҳаммага «қалам қош» қилиб юрган каминга бўламан.

— Эй, гумроҳ, меннинг сомада «қора кўзим» бўлиб юрибсан-ку ўзинг, — жавоб қайтарди Қош.

ГИНА

Олтин тиш Лабдан ўпкелаб деди: — Эл назарига тушиб ишаниш истимай. Сен бўлсанг, қалин девор ортда саклаясан. Шу ҳам инсофданим!

— Мендан ҳафа бўлишингга ўрин йўқ. Бўлар-бўлмасга кўришавери, обрўйинг тўкилма-син, дейман-да, — жавоб қилди Лаб.

ФИКР ВА ҲАЁЛ

— Каминасиз икки дунёда ҳам юзага чиқмасдинг, — деб қолди Ҳаёл Фикрга.

— Аксинча, сени қудқудан юзага судраб қичувчи менман, — жавоб қайтарди Фикр.

Ғулом АЛИ.

Ўқинг, қизик!

ИЛОНЛАР ҚАМАЛИ

Илонлар ўзларига эмиш малаб, Борнео орлининг шимолий қисмида жойлашган Анува қишлоғининг қамал қилишди: далалар, бутазорлар, ариқлар, сувсиз кудуқлар ва ташландиқ нуриллиларни эғаллаб олдилар. Улар захарли бўғланликларни учун одамлар қўрқинларидан нечурунларни уйларида ташқарига чиқишмади. Кундузи эса зарурати бўлмаса уюман ҳеч қа-қича боришмади. Шу қишлоқнинг табио маҳаллий аҳолини бало-дан қутқарди. У шу ерларда ўсувчи гўнхлардан тайёрлаган дорини ҳар бир уй атрафига сепиб қўйишди. Бу яхши натижа берди. Доривор хавф-ли судралиб юривчиларни йўқ қилди. Қишлоқдаги ҳаёт эса ана ўз қўлида давом этди, дег хилол иллар Францининг «Монда» газетаси.

Редактор А. Ғ. МУХТОРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЕНГИНИ УЧИРИШДАН КЎРА ОЛДИНИ ОЛИШ ПАЙИДА БЎЛИНГ

01 телефон номерини ҳар бир киши билиши ва ҳамиша ёдда тутиши зарур. Аммо ёнги хавфсизлиги қондаларини билиш ва уларга риоя қилиш бундан ҳам зарурроқ.

Бу қондаларни ўқиб-ўрганиб, ёдлаб олиш ва ҳар дақиқада ёрдамга шай туриш — ҳар биримизнинг вазифамиздир. Ахир кўп ҳолларда хонадонимизнинг бутлиги ҳамда ўзимиз ва яқин кишиларимизнинг ҳаёти хавфсизлиги айнан бизнинг эҳтиёткор-лигимиз ва саранжом-саршталигимизга боғлиқ бўлади.

УЙ НИМАГА ЕНИБ КЕТДИ?

Сабоби турлича бўлиши мумкин — ўчирилмаган папирос қолдиги ёки гугурт чўпи, печакдан ўчиб тушган чўғ, электр тармоғидан сугуриб ташланмаган дазмол, чойнак, телевизор, носоз электр сими, розетка, болаларнинг гугурт билан ўйнаши, керосин билан ишлайдиган асбоблар — лампа, керогаз, керосинкадан нотўғри фойдаланиш.

ОЛОВ БИР ЗУМДА ТИЛСИЗ ЕВГА АЙЛАНИШИ МҲУМКИН

Сиз шам ёқдингиз, лекин уни қаерга ўрнатдингиз? Кўпинча уни эритилган стеарин ёрдамида бевосита столга, тахтага, гугурт ва папирос қутилари устига ўрнатишади. Бу мутлақо нотўғри. Ҳаргиз бундай қилақурманг. Чунки шам ағдарилди кетса, ёнги чиқиши мумкин. Шунингдек, қўлингизда ёниб турган шам билан чердакка, оғилхонага, омборхонага кирманг.

Агарда сиз керосин билан ишлайдиган асбоблар — лампа, керогаз, керосинкадан фойдаланадиган бўлсангиз, қуйидагилар ёдингизда бўлин:

бу асбобларга ёниб турган пайтда керосин қуйиб

тўлдиринг; шунингдек, уларга керосин ўрнига бензин, трактор керосини ёки бу суюқликларнинг махсус ёри-

тиш керосини қўшилган аралашмасини қуйинг; бу асбобларни коридорларда, зинапоя майдонча-ларида, омборларда, дераза пардалари яқинида, ёғоч тўсиқлар ёнида ёқманг;

агар резервуарда керосин кам қолган бўлса бу асбоблардан фойдаланманг — акс ҳолда улар қаттиқ қизиб кетиб, портлаш юз бериши мумкин.

Шуни ёдда тутингки, турар жойларда 8 литрдан ортиқ керосин сақлаш мумкин эмас, шунда ҳам қолқоғи зич ёпиладиган металл идишлардагина сақлаш мумкин холос (керосин буғлари ҳарорат 45 даража иссиққа етганда ўт олиб кетади).

Сиз ҳам чекишни ташламадингизми? Ўндай бўл-са, билиб қўйинг: тутаб турган папироснинг мак-симал ҳарорати 300-420 градусини ташкил этади. Демак бундай папирос қолдиги тез алангаланадиган буюмлар яқинидаги ёғочдан тайёрланган нарсалар устига тушиб қолса бемалол ёнги чиқи-шига сабаб бўла олади.

Агарда бирон бир жойда чекиш таққиланган экан, демак бунинг алоҳида сабаблари борлиги шубҳасиз.

АЛАНГАСИЗ ТУТУН БЎЛМАС

Ёниб турган печканинг эшиги ишга яроқли, шай бўлиб, жиспала беркитилиши керак, печакдан ногаҳонда ўчиб тушган чўғ аланга чиқармаслиги учун печка эшиги олдидаги пол 50х70 см. ҳажм-даги туңука билан қопланиши зарур.

Иситиш печкаларидан фойдаланилганда қўйи-дагилар ман қилинади:

печкани ўт олдириш учун керосин, бензин каби ёқилғи воситаларидан фойдаланиш, ёниб турган печкани қаровсиз қолдириш, печкани ёқини болаларга топшириш, печка устида ҳўл ўтин ёки ювилган кирларни қўриштиш,

печка ва дудбуронларнинг ҳаддан ортиқ қизиб кетишига йўл қўймаслик учун печкаларни узлуксиз 3 соатдан ортиқ ёқинг.

Дудбуронлар вақти-вақти билан тозалаш турили-ши зарур, акс ҳолда унинг ичида тўпланиб қолган қурум алангаланиб, трубадан чиқаётган чўғ уққун-лардан уйнинг томи ёниб кетиши мумкин.

Қачон электр хавф-хатар манбаига айланади? — қачонки ундан фойдаланиш қондаларига риоя қилинмаганда!

Сиз уйда қила олмайдиган ишни буюришса, бажара олмасизми? — Йўқ, албатта. Шунингдек, электр симлари ҳам маълум бир нуқтагача белги-ланган қувватга мўлжалланган. Масалан, битта розеткага бир неча электр асбобни уласангиз, симлар ҳаддан ташқари қизиб, изоляциядан аланга чиқиб кетади. Изоляциясиз иккига сим бир-бирига тегиб кетса ҳам қисқа туташув ўз беради. Электр симлари бир зумда шундай қизиб кетадик, нати-жада металл симлар эриб, уққун чиқара бошлайди. Тез алангаланадиган материаллар ва конструкция-лар бир лаҳзада ёна бошлайди.

Ёмон турли туйғайли ҳам уққун чиқиб кетади. Шунинг учун ҳам қуйидагилар таққиланади: изоляцияни шикастланишдан сақлаш мақсадида симларни мих билан мустаҳкамлаш; битта розеткага бир вақтнинг ўзида бир неча приборни улаш;

шнур ва симларни бўяш ва оқлаш, уларнинг

устига гулқоғозни елим билан ёпиштириш; қўлбола предохранителлардан фойдаланиш; электр симларига бирор нарса осини ҳамда бу симларни газ қувури ва водопровод трубаларига мустаҳкамлаш;

электр қуввати ўтадиган сим ўрнида телефон ёки радио симларидан фойдаланиш.

Ёдингизда бўлин! Электр симлари, розеткалар ва электр асбобларини профилактик текшириш ва ремонт қилиш мунтазам равишда олиб борилиши лозим. Ана шундагина бахтсиз тасодифларнинг олдини олиш мумкин.

ҚИММАТГА ТУШАДИГАН ПАРИШОНХОТИРЛИК

Эрталаб ишга шошилиб, дазмол итспселени розет-кадан сугуришни унутдингиз ёки электр чойнакни ток тармоғига улаб, ўзингиз телевизор қўришга ки-риб кетдингиз дейлик. Шунингдек, телевизорнинг қувват олиш вилкасини розеткадан сугуриш ёдин-гиздан чиқди ёки электр каминни эрталабгача ёқил-ган ҳолда қолдирдингиз. Эҳ-ҳе, парижонхотирлиги-мизнинг чеки бор дейсизми? Афсуски, бундай ҳо-латни асло кечириб бўлмайди.

Электр асбобларини ишлатаётганда қуйидаги қондаларга риоя қилиш шарт:

бу асбобларни етарлича қалинликдаги ёнмайдиган тагликка ўрнатиш мумкин;

уларни қаровсиз қолдирмаслик; приборларнинг ўзаро ҳамда вилкага туташ жой-ларидаги контактининг зичлигини текшириш.

Қўлбола электр иситиш асбобларини, айниқса катта қувват билан ишлайдиган асбобларни тайёр-лаш ман қилинади. Кватиралардаги электр тар-моғи бундай балоли қувватга дош бера олмайди.

Энди телевизор хусусида икки оғиз сўз:

Телевизор уйингизнинг қаерига ўрнатишган?

У қаерда туришидан қатъий назар тез ёниб кета-диган нарсалар, иситиш асбоблари яқинида ва ай-ниқса мебель стенкаси ичига ўрнатилмаслиги керак. Яна шуниси ҳам борки, телевизорни электр қу-ватни тармоғидан тезда узиб ташлаш учун розетка қулай ерда жойлашган бўлиши лозим.

Экрандаги тасвир ғойиб бўлиб, телевизор, гувил-лай бошлайди, хонада куюк хиди таралди! Нима қилиш керак? Дарҳол телевизорни ўчириб, то туза-тилгунча, уни қайта қўймаслик зарур. Бунинг учун тегишли мутахассисни чақириб, телевизорни со-лаш керак. Тасодифий шахслар хизматидан мут-лақо фойдаланманг. Умуман, қафолат муддати туғач, йилига камида бир маротаба телевизорни профилактик қўриқдан ўтказиб чаггини тозалаб турилади.

(бунда ҳам телевизорларни ремонт қилиш кор-хонасидан мутахассис қақирини тасвир қилинади).

Телевизорни ишлатаётганда қуйидаги қондаларга риоя қилинг:

фақат стандарт предохранителлардан фойдала-нинг;

телевизор ўчирилган бўлса шнур вилкасини розеткадан албатта сугуриб ташланг;

хонада катта ёшлар билан бўлмаган тақдирда теле-визорни ўчириш ва кичик ёшдаги болаларнинг телевизорни қўйишларига мутлақо йўл қўйманг.

Болаларни ёлғиз қолдирманг!

Чунки уйиндан ўт чиқиши мумкин.

Бу ҳақда шоир Маяковский ҳам ёзган эди.

Дарҳақиқат, уйда ёлғиз қолганда, аксарият болалар ўт билан ўйнашишади, гугуртни ёндири-шади, дазмол ёки плитани қўйишади. Қизик-да, ахир, Лекин бунинг оқибати нималарга олиб кели-шини ўйлашмайди.

ҲЎРМАТЛИ КАТТАЛАР, УНУТМАНГ!

Ёш болаларни ёлғиз қолдирманг, жуда иложи топилмаганда, ҳеч бўлмаса уларни устидан қўлф-лаб кетманг;

гугурт қутисини болаларнинг қўли етмайдиган жойда сақланг, уларни гугурт сотиб олишга юбор-манг;

болаларга печкага ўт қалашни буюрманг;

болаларга иситиш асбобларини ҳамда газ плита-ларини ёқишга рухсат этманг.

Гугурт ўйнаётган болани қўрган ҳар бир катта ёшли киши албатта бу ишга аралашини ва чек қўйини зарур.

Ўзбекистон республика қўнғилли ўт ўчириш жамияти юқорида кўрсатиб ўтилган сабабларга қўра кейинги пайтларда ёнги чиқиш ҳоллари қў-пайғалигини маълум қилади.

Масалан, Намангандаги Қўқон кўчаси, 14-уйда яшовчи А. Ҳасанов хонадонда папирос чекаётган-да эҳтиётсизлик қилинганлиги туйғайли ёнги содир бўлди;

Қорақалпоғистон АССР «Манғит» совхозидagi Т. Худойбергенов хонадонда симларда юз берган қисқа туташув туйғайли айвон ёниб кетди.

Печкалардан фойдаланиш қондаларига риоя этилмаганлиги сабабли қуйидагилар зарар кўрди:

— дудбуроннинг носозлиги оқибатида Қорақал-поғистон АССРдаги «Шуманай» совхозида жой-лашган уй;

Наманган обласида А. Тўраевнинг уйи шифти; Фарона шаҳар, Т. Шевченко кўчасидаги 72-уй.

ЎРТОҚЛАР! ЕНГИН ХАВФСИЗЛИГИ ҚОИДАЛАРИНИ ҲАМИША ЕДДА ТУТИНГ!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА ҚЎНГЎЛЛИ

УТ УЧИРИШ ЖАМИЯТИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БЎТУНИТТИФОҚ БИРЛАШ-МАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»

Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Дехқончилик бўлими — 33-54-33, 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33, Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39